

HEDMARK BONDELAG**OPPLAND BONDELAG**

Se mottakerliste nederst i dokumentet

Vår saksbehandler
Margrete Nøkleby

Vår dato
08.02.2017
Deres dato

Vår referanse
16/00893-8
Deres referanse

Høring bioøkonomistategi Innlandet

Oppland Bondelag og Hedmark Bondelag synes det er meget fortjenestfullt at fylkeskommunene i Oppland og Hedmark har utviklet en egen bioøkonomistategi for Innlandet. Denne regionen, med sine store biomasseressurser, vil komme mer i fokus i den omstillingen som må komme i overgangen fra oljebasert økonomi til det grønne skiftet. En slik omlegging av økonomien krever nye strategiske verktøy for innlandet og vi synes bioøkonomistategien oppfyller mange av disse behovene.

Det er tre begreper som beskriver mye av den omleggingen av økonomien som må komme:

- ✓ Det grønne skiftet som beskriver overgangen til fornybar energi fra en oljebasert økonomi som vi har hatt de siste 30 årene.
- ✓ Sirkulærøkonomi som beskriver hvordan ressurser settes i sirkulasjon for gjenbruk. Ikke en gang, men mange ganger.
- ✓ Bioøkonomi som per definisjon er bærekraftig produksjon og omdannelse av biomasse til mat, helse- og fiberprodukter til industrielle produkter og til energi. Fornybar biomasse inkluderer ethvert biologisk materiale som produkt i seg selv eller for anvendelse som råmateriale. Bioteknologi er ett av flere verktøy inn i bioøkonomien.

Innlandsfylkene er godt rustet for å sette handling til alle disse tre begrepene. Som strategien nevner så har vi store biomasseressurser innen skog, utmark og i åkerbruk. Vi har flere viktige bedrifter og forskningsklynger som arbeider med sirkulærøkonomi og store industribedrifter med avansert teknologi på en rekke områder. Sammenslåingen av høgskolene i Oppland og Hedmark vil også kunne bidra til å bygge opp under satsingen på bioøkonomien. Vi vil i denne sammenheng spesielt trekke frem viktigheten av at det i Innlandet satses på høy kvalitet i både utdanning og forskning innen bioteknologi, agronomi, økologi, teknikk og skogbruk. Her må vi utnytte de fortrinnene vi har både når det gjelder lokaliseringer og gode fagmiljø.

Innlandet har også tilgang på universiteter som NMBU, NTNU og via disse tilgang på mange forskningsinstitutter med svært god forskningskompetanse innen bla bioteknologi.

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:

Høyvangveien 40
2322 RIDABU

Hedmark Bondelag

Bondelagets Servicekontor AS

Besøksadresse:

Høyvangveien 40
2322 RIDABU

Org.nr.: 939678670 MVA

Org.nr.: 985063001 MVA

Telefon:

62 55 53 10

Bankkonto: 8101.05.12891

Bankkonto: 8101.05. 91392

E-postadresse:

hedmark@bondelaget.no

Internett:

<http://www.bondelaget.no/hedmark/>

Ved gjennomlesning av strategien har vi notert oss følgende:

Handlingsplan

- Tiltaksområdene er presise og konsistente med mål og strategier, noe som styrker strategidokumentet.
- Derimot er handlingsplanen lite konkret på tiltakssiden både når det gjelder finansiering og bidrag fra strategieierne HFK-OFK- FMHE-FMOP. Tiltakene er ofte formulert som «bidra til», «initiere», «tilrettelegge», «videreutvikle» uten at dette konkretiseres hvordan.
- Veldig positivt at strategieierne også er bevisst sin egen rolle i bioøkonomien som innkjøpere og brukere av en rekke tjenester og varer. Her kan det offentlige både vise vei og bidra til basisøkonomi for å få etablert «grønne» alternativer.

Organisering

- Styringsgruppa består av de fire strategieierne med IN som observatør. I tillegg etableres det et «BioRåd» hvor forskning og næringsliv skal formidle kunnskap om utvikling og innovasjoner innenfor bioøkonomien til styringsgruppa. Det kan her være hensiktsmessig å trekke næringsliv og forskning også inn i styringsgruppa. Politiske representanter og representanter for statsforvaltningen har ikke nødvendigvis den strategiske kunnskapen og innsikten i prosesser som foregår innenfor forskning og næringsliv som kan utløse verdiskaping i Innlandet. Etter vår mening er faren stor for at styringsgruppa ikke evner å holde tritt med utviklingen i næringslivet og slik kunne styre ressursene mot spennende prosesser og prosjekter som kan gi verdiskaping. Styringsgruppa vil lett få for svak kontakt med næringsliv og forskning til å kunne opptre tilstrekkelig dynamisk.

Målsettinger

- Det bør det bygges opp under målet om økt norsk matproduksjon på norske ressurser og det bør legges opp til mer ambisiøse målsettinger for utnyttelse av restavfall.
- Det er for lite fokus på avfallsbedriftene i strategien. I Innlandet har vi flere sterke renovasjonsselskap, og det burde være mange samarbeidsflater mot jordbruket her.
- Vi ønsker mer målrettet fokus på Naturbruksskolene, Høgskolen i Innlandet og Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO). Dette er viktige arenaer for kompetanseutvikling og FOU for det grønne skiftet, sirkulærøkonomi og bioøkonomi. Apelsvoll er i NIBIO systemet utpekt som den sentrale forskningsarenaen for presisjonsjordbruk og robotisering i landbruket og har en omfattende forskningsportefølje innen sortsutvikling og grasproduksjon med mer. Graminor på Bjørke og fagmiljøet på Blæstad er heller ikke viet mye oppmerksomhet. Høgskolen i Innlandet med bioteknologi, agronomi, økologi og teknikk og Arena Heidner kan bli et kraftsentrum for bioøkonomi i regionen.
- Innlandsregionen har et sterkt tre-teknisk miljø. Moelven og Hunton fabrikker er ledende innen sine områder. Disse tre-tekniske miljøene / klyngene må videreutvikles i tett samspill med eksisterende forsknings- og kompetansemiljøer, offentlig forvaltning og virkemiddelapparatet.

Vår dato   Vår referanse
08.02.2017   16/00893-8

Andre innspill:

Universitetet i Tromsø har utviklet en egen Marbank for organismer fra kontinentalsokkelen. Marbank er en nasjonal infrastruktur som tilrettelegger for marin bioprospektering, dvs en formålsrettet systematisk leting etter bestanddeler, bioaktive forbindelser eller gener, i organ. Marbanken skal samle inn og lagre marint biologisk materiale fra områdene langs Norskekysten, rundt Svalbard og i Barentshavet. Materialet gjøres tilgjengelig for forskningsmiljøer og industri som vil drive grunnleggende og anvendt forskning på marine biomolekyler. Innsamling og lagring skal foregå under kontrollerte forhold og etter internasjonalt anerkjente metoder.

Vi har ikke noe tilsvarende som Marbank for kulturlandskapet. Vi mener Innlandsregionen burde vurdere å utvikle en enzymlbank for regionens kulturlandskap fra høyfjellet, til dypet i Mjøsa og Femunden. Det kan utvikles et samarbeid med Marbanken i Tromsø og med SINTEF/ NMBU/NIBIO som har utstyr for avansert DNA sekvensering. Slik sekvensering er ofte navet i en bioteknologisk utvikling.

Vi ønsker også mer fokus på returstrømmene i landbruket. Vi har bla store mengder poteter og grønnsaker. Her ønsker vi at det jobbes aktivt for at disse ressursene kan få bedre utnyttelse. Når vi vet at utsorteringen gjerne er på 35-40%, så er det mye ressurser på avveie. Bioprospektering av varer som vi vet vi har stor utsortering på kan bidra til nyutvikling som kan komme både produsent og annet næringsliv til gode.

Det har lenge vært arbeidet med biogass i jordbruket. Det burde ligge godt til rette for å bygge biogassreaktorer som kan utnytte restråstoffene fra en omfattende grøntproduksjon i området, husdyrgjødsel fra husdyrbruket, matavfall og restråstoffer fra skogbruket. En slik utbygging kan bli et nav for bioteknologisk utvikling i Innlandet.

Vi savner også satsinger på videreutvikling av biodrivstoff i Innlandet. Bønder i Hedmark og Oppland ser frem til å delta i utviklingen av en bioøkonomi i regionen. Vi er godt organiserte og har i generasjoner utviklet et godt samarbeid både med offentlig og privat sektor. Landbruket har også egne store samvirke bedrifter som allerede er kommet godt i gang med bioteknologisk utvikling i Arena Heidner.

Med vennlig hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Trond Ellingsbø
fylkesleder Oppland Bondelag

Erling Aas-Eng
fylkesleder Hedmark Bondelag

Vår dato
08.02.2017Vår referanse
16/00893-8

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Oppland Fylkeskommune		Postboks 988	2626 Lillehammer
Hedmark fylkeskommune		Parkvn. 64	2325 Hamar